

ਹਿਨਕਨੀ ਤੇ ਬਿਲਕਨੀ

ਗਿਦਦੜ	ਥਮਹੋਨਾ	ਹਡੜ	ਕਿ'ਲਦਾ
ਬੌਹੰਦਾ	ਅਵਖਬਸ਼ਕਾਰ	ਫਿਡੜ	

ਇਕ ਬਾਰੀ ਦੀ ਗਲਲ ਏ, ਇਕ ਗਿਦਦੜ, ਊਟੈ ਕਨੈ ਮਿਤਰੀ ਪਾਇਥੈ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਕਕਡਿਧੇਂ ਦੇ ਖੇਤਰੋਂ ਚ ਚੋਰੀ ਕਕਕਡਿਧਿਆਂ ਖਾਨੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਬਨਾਂਦਾ ਏ ਤੇ ਊਟ ਬੀ ਹਾਂ ਚ ਹਾਂ ਮਲਾਈ ਦਿੰਦਾ ਏ। ਤੇ ਫਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਗਿਦਦੜ ਊਟੈ ਦੀ ਪਿਟਠੀ ਚਢਿਧੈ ਨਦੀ ਪਾਰ ਜਾਈ ਪੁਜਦਾ ਏ। ਤੇ ਭੋਲ ਗੈ ਦਮੈਂ ਜਨੋਂ ਕਕਡਿਧੇਂ ਦੇ ਖੇਤਰੈ ਅੰਦਰ ਜਾਈ ਬਡੜਦੇ ਨ ਤੇ ਲਗੀ ਪੌਂਦੇ ਨ ਕਕਕਡਿਧਿਆਂ ਖਾਨ।

ਥੋਹੜੇ ਚਿਰੈ ਮਗਰਾ ਗਿਦਦੜ ਊਟੈ ਗੀ ਗਲਾਦਾ ਏ, “ਭਾਇਆ ਨਂਦ ਆਈ ਗੇਆ ਈ, ਮੇਰਾ ਫਿਡੜ ਗੇਆ ਈ ਭਰੋਈ। ਤੇ ਮਿਗੀ ਹੂਨ ਲਗੀ ਏ ਹਿਨਕਨੀ ਔਨ।” ਤਾਂ ਬਚਾਰਾਂ ਊਟ ਲ਼ੀਮੀਂ ਕਨੈ ਗਲਾਂਦਾ” ਧਰਾ, ਮੇਰਾ ਫਿਡੜ ਅਜੋਂ ਬਿੰਦ ਨਿੰ ਭਰੋਆ। ਮੜਾ ਦਨਾਂ ਥਮੀ ਰਕਖ ਅਪਨੀ ਹਿਨਕਨੀ। ਤੇ ਖਾਈ ਲੈਨ ਦੇ ਮਿਗੀ ਪੱਜ—ਸਤ ਕਕਕਡਿਧਿਆਂ ਹੋਰ। ਛੰਦੇ ਤੇਰੇ ਮੜਾ, ਦਿਕਖੇਆਂ ਝਾਈਆਂ ਨੇਈ ਕਰੇਆਂ, ਕੁਤੈ ਤੇਰੀ ਹਿਨਕਨੀ ਸੁਨਿਧੈ ਖੇਤਰੈ ਦੇ ਮਾਲਕ ਇਤਥੈ ਆਈ ਪੁਜਦੇ ਤਾਂ ਹਡੜ ਭਨੀ ਟਕਾਡਨ ਸਾਡੇ।”

ਗਿਦਦੜ ਗਲਾਂਦਾ “ਬੋ ਭਾਇਆ ਏਹ ਨੇਝਿਧੋਂ ਥਮਹੋਂਦੀ ਹੂਨ” ਤੇ ਜੋਰੋਂ—ਜੋਰੋਂ ਹਿਨਕਨ ਲਗੀ ਪੈਂਦਾ ਏ। ਗਿਦਦੜੈ ਗੀ ਹਿਨਕਨੀ ਸੁਨਿਧੈ ਮਾਲਕ ਡਾਂਗਾ—ਸੋਟੇ ਲੇਈ ਖੇਤਰੈ ਚ ਆਈ ਪੁਜਦਾ ਨ। ਮਾਲਕੋਂ ਗੀ ਔਂਦਾ ਦਿਕਖੀ ਗਿਦਦੜ ਇਕੈ ਸਰੂਟ ਬਟਦਾ ਤੇ ਖੇਤਰੈ ਚਾ ਭਾਈ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਤੇ ਬਚਾਰਾ ਅਵਖ ਰਿੱਜਾ ਊਟ

ਮਾਲਕੋਂ ਦਿਯੇ ਭਾਂਗੇ ਦਾ ਸ਼ਕਾਰ ਹੋਇਥੈ ਅਪਨੇ ਹੜ੍ਹ ਮਨਾਈ ਛੋਡਦਾ ਏ ।

ਤੇ ਜਿਸਲੈ ਊਟ ਕਿ'ਲਦਾ ਕਿ'ਲਦਾ ਨਦਿਆ ਕਣਢੈ ਪੁਜਦਾ ਏ ਤਾਂ ਉਸਗੀ ਗਿਦਦੱਡ ਬੀ ਉਥੈ ਮਿਲਦਾ ਏ । ਗਿਦਦੱਡ ਆਖਦਾ "ਮਾਝਾ, ਮੈਂ ਗਲਾਧਾ ਹਾਨਾ, ਜੇ ਮੇਰੀ ਹਿਨਕਨੀ ਨੇਈ ਲਗੀ ਥਮ਼ੋਨ । ਬੋ, ਤੁਂ ਮੇਰੀ ਇਕ ਨੇਈ ਸੁਨੀ, ਤੇ ਲੈਹੂਨ ਮਨਾਈ ਆਯਾਂ ਅਪਨੇ ਹੜ੍ਹ ।"

ਊਟ ਗਲਾਂਦਾ "ਧਰਾ ਮੇਰੀ ਛੋਡ ਤੇਰਾ ਫਿਡ੍ਹ ਤੇ ਭਰੋਈ ਗੇਆ ਨਾਂ । ਚਲ ਹੂਨ ਚਲਚੈ ਪਾਰੈ ਗੀ ।" ਗਲਲ ਕਰਦੇ ਗੈ ਗਿਦਦੱਡ ਝਟਟ ਉਸਦੀ ਪਿਟਠੀ ਪਰ ਜਾਈ ਬੌਹਦਾ ਏ ਤੇ ਦਮੈਂ ਲਗਦੇ ਨ ਨਦੀ ਟਘਨ । ਨਦੀ ਟਪਦੇ—ਟਪਦੇ ਜਿਸਲੈ ਊਟ ਅਦਵਬਿਕਾਰ ਪੁਜਿਯੈ ਖੜ੍ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਏ ਤਾਂ ਗਿਦਦੱਡ ਪੁਛਦਾ "ਮਾਝਾ ਕੇਹ ਗਲਲ ਹੋਈ ਗੇਈ, ਖੜ੍ਹੋਈ ਕੈਸੀ ਗੇਆ ਏਂ ? "

ਊਟ ਗਲਾਂਦਾ " ਕੇਹ ਆਕਖਾਂ ਧਰਾ ਮਿਗੀ ਬਿਲਕਨੀ ਲਗੀ ਏ ਔਨ ਤੇ ਹੂਨ ਥਮ਼ੋਂਦੀ ਨੇਈ ।"

ਗਿਦਦੱਡ ਛੰਦੇ ਪਾਂਦਾ, ਰੋਂਦਾ—ਕਰਲਾਂਦਾ ਏ ਊਟ ਪਾਨਿਆ ਚ ਬਿਲਕਨ ਲਗੀ ਪੈਂਦਾ ਏ । ਤੇ ਗਿਦਦੱਡ ਗੋਤੇ ਖੰਦਾ ਨਦੀ ਚ ਰੱਡੀ ਜਾਂਦਾ ਏ ।

ਅਭਿਆਸ

ਪ੍ਰ.1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਓ :—

- ਕ). ਊਟ ਤੇ ਗਿਦਦੱਡ ਮੁਕਖ ਮਟਾਨੈ ਲੇਈ ਕੁਥੇ ਜਾਂਦੇ ਨ ਤੇ ਉਥੈ ਜਾਇਥੈ ਕੇਹ ਖਾਂਦੇ ਨ ?
- ਖ). ਗਿਦਦੱਡ ਦੀ ਹਿਨਕਨੀ ਕਨ੍ਹੈ ਕੇਹ ਹੋਂਦਾ ਏ ?
- ਗ). ਖੇਤਰੈ ਚ ਊਟੈ ਗੀ ਰਜ਼ ਕੀ ਨੇਈ ਹੋਂਦਾ ?

ਘ). ਗਿਦਦੜੈ ਗੀ ਖੇਤਰੈ ਚ ਕੀਤੀ ਗੇ ਦੀ ਹਰਕਤ ਦਾ ਫਲ ਕੇਹ ਥਹੋਆ ?

ਡ). ਹਿਨਕਨੀ ਤੇ ਬਿਲਕਨੀ ਚੇ ਕੇਹ ਫਰਕ ਏ ?

ਪ੍ਰ2. ਸ਼ਹੋਈ ਸ਼ਬਦੋਂ ਕਨ੍ਹੇ ਖਾਲੀ ਥਾਹਰ ਪੂਰੇ :-

ਖਡੋਈ, ਕਕਡਿਆਂ, ਬਿਲਕਨ, ਕਿ'ਲਦਾ—ਕਿ'ਲਦਾ, ਢਿੜੜ

ਕ). ਊਟ ਤੇ ਗਿਦਦੜ..... ਖਾਨੇਂ ਗੀ ਖੇਤਰੋਂ ਚ ਜਾਂਦੇ ਨ |

ਖ). ਮੇਰਾ..... ਭਰੋਈ ਗੇਆ ਏ |

ਗ). ਊਟ ..... ਨਦੀ ਕਹੌ ਪੁਜਦਾ ਏ |

ਘ). ਭਾਝਧਾ ਕੇਹ ਗਲਲ ਹੋਈ ਗੇਈ,..... ਕੈਨੀ ਗੇਆ ਏ |

ਡ) ਊਟ ਪਾਨਿਧੈ ਚ..... ਲਗੀ ਪੌਂਦਾ ਏ |

ਪ੍ਰ. 3. ਸ਼ਹੋਈ ਜੋਡੇ ਬਨਾਓ :-

ਮੇਰੋ ਢਿੜਡ ਭਰੋਈ ਗੇਆ ਏ   ਖੇਤਰੈ ਅੰਦਰ ਜਾਈ ਬਡ਼ਦੇ ਨ |

ਦਸੈਂ ਜਨੇ ਕਕਕਡਿਆਂ   ਤੇ ਹੂਨ ਥਮਹੋਂਦੀ ਨੇਈ |

ਖਾਈ ਲੈਨ ਦੇ ਮਿਗੀ   ਤੇ ਲੈ ਹੂਨ ਭਲਾਈ ਆਯਾ ਅਪਨੇ ਹੜੜ |

ਤੂਂ ਮੇਰੀ ਇਕਕਨਿ'ਸੁਨੀ   ਮਿਗੀ ਲਗੀ ਏ ਹਿਨਕਨੀ ਔਨ |

ਮਿਗੀ ਬਿਲਕਨੀ ਲਗੀ ਏ ਔਨ   ਪੱਜ —ਸਤਤ ਕਕਕਡਿਆਂ |

ਪ੍ਰ.4. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦੋਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ ਤੇ ਤਾਂਦੇ ਬਾਕਧ ਬਨਾਓ :-

ਮਿਤਰੀ, ਹਿਨਕਨਾ, ਬਿਲਕਨਾ, ਖੇਤਰ, ਸਰੂਟ, ਅਵ਼ਰਾਜ਼ਾ

**ਪ੍ਰ.5. ਅਪਨੇ ਦਾਦਾ—ਦਾਦੀ ਕੋਲਾ ਜਾਂ ਅਪਨੇ ਮਾਤਾ—ਪਿਤਾ ਕੋਲਾ ਇਸ ਕਤਥ
ਆਂਗਰ ਗੈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਤਥ ਸੁਨੋ ਤੇ ਲਿਖੋ |**

अध्यापके आस्तै निर्देश

इस कत्थ दे संदर्भ च विद्यार्थियें गी किश होर उदाहरण देइयै कुरीतें शा
बचने दी प्रेरणा देओ।

प्र.6. विलोम शब्द लिखो :—

थम्मना .....

अद्‌दा .....

जोरें—जोरें .....

औना .....

भरोआ .....